

DI 08-08-12

Globaliseringsmotstånd hotar världens välstånd

Globaliseringen har gått snabbt under det senaste decenniet men nu hotar anti-globala stämningar och en politik präglad av protektionism. En minskad takt i globaliseringen bromsar utvecklingen mot en globalt högre levnadsstandard. De största förlorarna blir de allra fattigaste länderna, skriver Pontus Braunerhjelm, huvudsekreterare, Globaliseringsrådet.

Nya länder har gjort inträde på världsmarknaden, utlandsinvesteringarna har ökat liksom handeln och migrationen. Vi berikas dagligen av ett ökat utbud av varor och tjänster – alltifrån Ipod till medicinsk turism. Samtidigt har det dykt upp orosmoln som förebådar grus i globaliseringsmaskineriet:

- Den finansiella turbulensens effekter på Europa. Osäkerheten är stor om vilken omfattning och vilka spridningseffekter krisen kommer att generera. EU:s förhoppning är att ekonomin är tillräckligt frikopplad från USA. Samtidigt har vinstutvecklingen i europeiska företag varit sämre än i amerikanska medan hus- och tillgångspriser stigit kraftigt.
- Stagflationshotet ökar markant. Pådrivet av främst livsmedels- och energipriserna ökar inflationen samtidigt som ekonomin viker i en rad länder. Tidigare bidrog globaliseringen till lägre priser och var centralbankernas bästa vän – i dag driver globaliseringen upp inflationen. En högre ränta som stärker de europeiska valutorna riskerar att fördjupa nedgången eftersom det

försvårar för exportföretagen.

- Protektionismen tilltar globalt. Doharundan har kollapsat och ett nytt frihandelsavtal kommer att dröja flera år. Samtidigt har allt fler länder infört pålagor för export av livsmedel och råvaror och subventionerat nationell verksamhet. Detta är en återvändsgränd. Frihandeln utgör receptet för att lösa livsmedelskrisen. EU och USA måste öppna sig för import och stoppa snedvridande subventioner.
- Rädslan för utländskt ägande. I såväl EU som USA finns en mycket stark skepticism till statliga fonder som investerar i utländska företag, sovereign wealth funds. Hotet anses komma från de kinesiska, ryska och oljeländernas fonder. Flera länder har definierat sektorer som ska skyddas från utländskt ägande. Här behövs i stället en konstruktiv diskussion kring transparens.
- Klimattullar och miljöbetingad protektionism. Strängare miljökrav i enbart de industrialiserade länderna riskerar att leda till utflyttning av verksamhet. Därför behöver produktionens miljömässiga förutsättningar på sikt bli mer likartade globalt. En minskning av transporter och internationell handel hämmar den globala välståndsökningen.

Dessa effekter kan kopplas till globaliseringen och leda till antiglobala stämningar och en politik präglad av protektionism. Men en minskad takt i globaliseringen skulle innebära att utvecklingen mot en globalt högre levnadsstandard bromsas och de största förlorarna skulle bli de allra fattigaste länderna. Lärdomar kan dras från Sveriges snabba omvandling från ett av de fattigaste länderna i Europas utkant i mitten av 1800-talet till ett modernt industriland 100 år senare. Det möjliggjordes av tre grundpelare i politiken: en mycket tydlig frihandelslinje, ändrade lagar som ökade konkurrens och näringsfrihet och kompensation till globaliseringens förlorare. När Sveriges välstånd växte fram baserades det på nya globala företag, innovationer och industrier: telekommunikation, bilar, verkstadsprodukter, vitvaror med mera. I dag finns få tecken på att nya företag och industrier – som ska trygga sysselsättningen för framtida generationer – växer fram i Sverige.

Pontus Braunerhjelm, huvudsekreterare, Globaliseringsrådet, professor, KTH.